

# EGYHAZI-ES ISKOLAI SZEMLE

Felölös szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Elölizetési ára: egész évre 60 Lei,  
fél évre 30 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)  
Református lelkészi hivatal, a hová a  
lap szellemi részére vonatkozó min-  
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-  
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám  
Elölizetési díjak, hivatalos hirdetések  
díja, reklamációk Konrád Géza címére  
Nagyvárad, Ór-utca 1. sz. küldendők.

## Sulyok István beszéde

Böszörményi Lajos esperes 50 éves lelkészi jubileumán.

A reformáció egy új lelkészi típust, a protestáns papságot teremtette meg, ahol hit, tudás és eszmény a legfenségesebb harmóniában olvad össze. E papságnak arcán ott ragyog a tapasztalatnak az a fénye, hogy az életnek értelmet csak az Istennel való személyes összeforrás biztosít. Innen van, hogy a református lelkész nem egy magikus szertartással fölénk emelt magasabb lény. Lelkészeinknek magasabb rendisége vallásos öntudatunk mélységéből sarjadzik föl, természetes elismerést keltve azok iránt, akik mélyebben tudják átélni az isteni világrend örök nyílt titkait, kik a kijelentés hegyéről jönnek prédikálni lelkük élettapasztalatait. Prófétáknak hivatnak el, de mert lelkipásztorok, minden léleknek egyenkinti ismerői, kalauzai egy magasabb világban, amely élet az életben.

Ha a világon elfelejtenék valaha, hogy az életnek értéket egy magasabb világba való bekapcsolódás ad, ha elnémulna valahol a szellem tiszta kultusza, a lelkésznek kell előállani, hogy a megtévedt öntudatot felrázza és magára eszméltesse. Ha valahol meglazul a lelkiismeret, ő köteles tükörképet tartani a megtévedt ember elé: a Jézus lelkétől átsugárzott emberét. Lehet, hogy fantáziának mondják, de ez fantazma a legizmosabb valóság, mert a léleknek örök élettörvénye valósul meg benne, hogy ez az eszmény a leghősiesebb életet fakasztja, mert a valóságos hősiesség: szüntelen úgy élni, hogy a hétköznapi minden perce az örökkévaló szellem szolgálatában leljen ünnepi tartalmat.

Ezt a hivatást és kötelességet vállalta a multban, vállalja és elfogadja ma is a magyar református lelkész. Teszi ezt nem önérdékből, nem a kenyérért, hanem a legmagasabb eszmények mélységes szeretetéből. Ha a sátán által a szívekből elszakíthatatlan önzés vezette volna valaha a magyar református papságot, a történelem nem tudna semmit a gályarabokról, nem volna közismert a kopott kálvinista

papi palást fogalom és az Ur annyi szolgájának utolsó halálküzdelmét nem tenné kínosabbá az a fájdalmas tudat, hogy hátramaradott szeretteinek kezébe az utszéli koldusbot került. Aki tehát tudva és ismerve mindezeket, mégis erre az utra lép, annak a szívéből bizony hiányzik minden rut önérdek, homlokán csak az apostoli lelkesültség glóriája ég, mikor fölemelt fővel vallja: nekem mind életemben, mind halálomban nyereség a Krisztus!

Ha valamikor, úgy ma sokszorosan szükségünk van rá, hogy református Sionunknak százados viharverte, a közelebbi mult szörnyű eseményei által bomlásnak induló kőfalain álló minden lelkipásztor szóval, tettel s ha kell halállal igazolja azt, hogy nem kenyérért, hanem az Urért áll a legmagasabb eszmény szolgálatában. Lehet, hogy meg nem értik, lehet, hogy a szolgának csakugyan nem lesz külön sorsa, mint isteni mesterének, de bárhogy alakuljon is a helyzet, tudjon hív lenni mindhalálig!

Azonban legyen áldott a mindenható Isten, hogy a sötét kép mellett az élet, ha ritkán is, de olykor-olykor fölemelő jeleneteket is mutat, amilyen ez a mostani, itt e szépmultu nagyszalontai gyülekezetben, hol nemcsak a közelebbiről érdekelt hivek, hanem a nemes város egész társadalma vallás- és felkekezeti különbség nélkül, veled együtt nagyszalontai reform. egyházmege, meghajtja a tisztelet és megbecsülés lobogóját azelőtt a pásztor előtt, aki lábán a békesség sarujával, mellén az örök igazság mellvassával és ajkán a jánosi szelidség evangéliumával immár 50 esztendő töl el a Krisztus terhes, de gyönyörűséges igájának hordásában.

Félszáz esztendő! Mennyi fény és árny, mennyi mosoly és könny, hány édes reménynek ébredése és lehervadása! Milyen nagynak, milyen csodálatosan végtelennek kell lenni annak a kegyelemnek, mely ez alázatos szolgának sorsát fokról-fokra emelkedő ívelésben 50 esztendő határáig vezette el. Mily kibeszélhetetlen

isteni szeretet és erő az, mely az erőteljes emberben ily meghatóan dicsőül meg. Ez a boldog pillanat apotheozisa annak a sokszor kigunyolt, de főszege pályafutásnak. Boldog pillanat, mely mindnyájunk ajkára adja a zsol-táros király szavait: „Ez a nap, melyet az Ur rendelt, jertek örvendjünk ezen. Igen örvendjünk és szálljon magasra ajkainkról a Hymnus: „solí Deo Gloria.“ Legyen dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás a Szentháromság egy örök Istennek!

## Egyházkerületi közgyűlés.

Egyházkerületünk nehéz, bizonytalan helyzetben meglepően eredményes munkát végzett a f. hó 11-én tartott kerületi gyűlés. Bár külsőleg szinte a visszafejlesztés útjára kellett térni, de belsőleg teljes erővel kezdte meg az alkotó munkát. — Sulyok István püspök buzgó imádsága és Domahidy Elemér megnyitója után a püspöki jelentés következett, melynek kapcsán elhatározta a közgyűlés, hogy a jövő iskolai évtől kezdve kizárólag az új énekeskönyv kötelező a tanításnál. Az egyházker. jutalékból Soltész Elemér indítványára a püspöki t. lelkészi állást fog szervezni. — Az özvegyek és árvák ügyét egységesen orvosolja kerületünk a létesítendő alappal, melyre a lelkészek segélyeik 3%-át, az egyházak 5 b. fizetnek lélekszám után. — Megalakítja kerületünk a lelkészi nyugdíjintézetet, melynek alapjául szolgálnak a segélyekből eddig visszatartott és most már felhasználható 10%-ok.

Legfontosabb tárgy volt a kolozsvári febr. 27-i értekezlet jegyzőkönyve, mely azt foglalja magában, hogy az egyházkerület ügyeinek intézését az I. tc. 179. és 184. §-ában megjelölt funkcionáriusokra bizza. Együttal felir a kultusz-minisztériumhoz és új szervező közgyűlés összehívására engedélyt kér. Megható csendben hallgatták végig a nagyszámu jelenlevők a jegyzőkönyvet és utána püspökünk komoly, méltóságos beszédét, melyben kijelentette, hogy magasabb és egyetemes érdekeinket egy pillanatig sem akarja veszélyeztetni, azoknak saját személyét mindig kész alárendelni és így tisztségéről lemond. Azonosította vele magát főgondnokunk is. A gyűlés közönsége lelkesen ünnepelte két elnökét s bár lemondásukat elfogadta, egyhangu bizalmukról biztosította őket. Az elnökséget Széll György legidősebb esperes és Babós János legidősebb gondnok vették át.

Az egyházmegyék kikerekítésére nézve javaslatot kér a kerület az illetékes egyházmegyéktől. — Megállapította az egyetemes stóladíjakat a következőkben: A) Lelkészeknél: 1. Anyakönyvi kiadványok díja 20 L. 2. A csa-

ládi értesítőkből minden egyes adat után az egységár fizetendő. 3. Keresztelés díja a) templomban vagy a lelkészi hivatalban 20 L. b) magánháznál 100 L. 4. Esketés díja a) templomban kanonikus napokon 50 L., b) más napokon 80 L., c) magánháznál 150 L. 5. Imádságos temetések díja a) templomban 60 L., b) háznál 100 L. 6. Temetés beszédével a) templomban 100 L. b) háznál 150 L. B) Énekvezéreknél: 1. Énekszós temetés díja 40 L. 2. Imás-temetés háznál 50 L. 3. Imás-temetés a templomban vagy beszédes-temetés a háznál 60 L. 4. Beszédes-temetés a templomban 80 L. — A határozat érintetlenül érvényben hagyja a helyenként szokásos kíséresi díjakat. — A nagy-szalontai egyházm. indítványára átir kerületünk az erdélyi kerülethez, a lelkészeknek egyik kerületből másikba pályázhatása tárgyában. — Kerületi tanácsbíróvá a gyűlekezetek Telegdi László szigetujfalui birtokost választották meg, ki lelkesen ajánlotta fel magát az egyház szolgálatára.

Soltész Elemérnek magyar táborig püspökké történt kinevezése folytán benyújtott lemondását sajnálattal vette tudomásul kerületünk, de büszkeséggel tekint reá és új díszes méltóságába áldáskívánnal bocsátja el. Helyettesítésével ideiglenesen Csernák Béla esperest bizza meg s május 15-ig a szavazatok beadását elrendeli.

Nagyon fontos határozata volt a közgyűlésnek a tanítói és tanári fizetések rendezése és biztosítása. A tanári fizetés az államnak 60%-ban állapított meg, a tanítói fizetéseké pedig 12,000 — 20,000-ban a szolgálati idő és családi állapot szerint, az állami fizetés szemmel tartásával. Amíg a jogosan megillető államsegélyek nem folyósíthatnak, egyházaink lélekszám szerint 20 lelt fizetnek egyházkerületi járulék címen, folyó év szept. 1-től, melyből azonban saját iskoláik személyi kiadásait levonhatják.

Több kisebb tárgy elintézése után a déln megszakított gyűlés délután 4 óra után ért véget és utána a bíróság ülésezett.

## Felhívás.

Tekintettel arra, hogy az „Egyházi és Iskolai Szemle“ nyomdaköltségét a kiadóhivatalnak minden egyes számnál fizetni kell, s a lap pénztára üres, kérjük a hátralékos előfizetőket, hogy az előfizetési díjakat sürgősen beküldeni sziveskedjenek.

A Kiadóhivatal.

## Iskola.

**A protestáns egyházak viszonya az iskolához.**

Irta: Dr Bodnár Gábor.

[Folytatás.]

Mi jót remélhettek elődeink az ilyen utasítással ellátott vizsgálóktól? Nem reméltek és nem vártak semmit. Ugy védekeztek, ahogy lehetett. A védekezés jellemzésére ide jegyzek egy-két esetet:

Midőn 1715-ben az eperjesi térparancsnokot rávették, hogy az evangélikus collégium ismét felépítése ellen tiltakozzék, a puszkaporos bástyához közelsége miatt, az argumentum kiforgatása — szól a krónika — az evangélikusoknak sok idejökbe, nagy fáradságokba és 3000 forintba került.<sup>1)</sup>

A másik adat a pataki főiskola ügyével áll kapcsolatban. Monoki István írja Füleki tanárnak:

„Mondhatom hamar időn in lócis debitis ezen állapotot (t. i. újabb investigatiót) megelőzhetjük discretiával, s a Collégium Patakon maradhat a biztosoknak a diaeta után összejötteig. Másként ingyen se gondolja kigyelmetek, hogy valamit prosperálhassunk. Mert Léván létemben mondta Péli uram, hogy ecclésiájuk az utolsó fölkelés előtt in contínuo exercitio volt és csak a földes urtól impetáltatott. ménis min protectiót nyerhettek resolutiojuk van, de mint Szirmay Tamás uram mondá, többet költöttek 60–70 aranyból, míg megnyerhették. Az eperjesieknek pedig 200 aranyukba. [Ez ismét más ügy, mint a fennebb említett] Bizony úgy experiállok, a pénz lágyítja az embereket.“<sup>2)</sup>

Talán legsúlyosabban érintette azonban az összes intézkedések közt a protestáns iskolákat az, mely megtiltja, hogy ezek fentartása költségeit a község és városok vagyonából fedezzék. Az 1670-ik esztendő az, melytől kezdve az iskola fenntartásnak ettől a forrásától is szigorúan eltiltattak. Ez a rendelkezés annyival inkább sérelmes, mert a kath. iskolák részére, ahol erre szükségök volt, a kormány azt minden habozás nélkül kiutalta.

A protestánsok ennél fogva saját erejökre lettek teljesen utalva. A magasztos ügy érdekében a protestáns egyházak tagjai ennek a kötelességnek is eleget tettek, hiszen az egyházért s annak ügyéért az életüket is kockára tették nem egyszer. Az egyház tagjaira az iskolák költségeit kivetették, gyűjtéseket rendeztek és az iskolák fennmaradtak, működtek tovább.

Az evangélikusok az önfeláldozásnak ezt az útját már az 1665-ik évben felhasználták, amikor az eperjesi főiskolának akartak új hajlékot építeni.

1) 2) Molnár A.: Közokt. tört. 313. l.

Gyűjtést rendeztek az egész országban, sőt külföldön is. A gyűjtés eredménye meglepő volt. A kifizető célra összehoztak 100,000 forintot, kaptak 2 falut, egy pusztát és nagymennyiségű terményt. Ebből az összegből Svédországban adtak 20 ezer forintot, a többi az országból gyűlt be.

A sárospataki főiskola részére történt gyűjtésekről, az 1750-es évek tájáról szóló adat alapján megállapítható, hogy ekkor az iskola részére körülbelül évenként begyűlt 1000 köböl buza. „A gyűjtéseket részint az egyes községekben a lelkészek, vagy kiment tanulók eszközölték... Évenként hatszor mentek ki a tanulók segélygyűjtésre... Legjelentékenyebb volt a gabona és borgyűjtés. Aratás után az egész országban, még Erdélyben is szerte jártak a suplicansok segélyt gyűjteni. A közelebbi vidékeken egyes helyeken raktáraik voltak, hova összehordták a környékről adott gabonát, s mikor szükséges volt, beszállították az iskolába.“<sup>3)</sup>

A róm. kath. papság azonban, mivel teljes erejével azon volt, hogy az iskolákat elnémtsa — nem tűrte ezeket a széleskörű gyűjtéseket, sem pedig az egyes egyházközségekben történt kivetéseket, azt adva okul, hogy ezek a népcélra kivetést eszközölnek vagy a gyűjtést rendezni merészelnék. A gyűjtés elleni tilalmat többször megújították, sőt eltűltették a reformátusok legációba járását is. „Az 1754. évben 3 pataki legátust, mint vagabundusokat, a megyei börtönbe vetettek s a gyűjtött pénzeket a Cassa Parochorum számára lefoglalták.“<sup>4)</sup>

3) Molnár A.: f. i. m. 439. l.

4) Fináczy: f. i. m. 45. l.

[Folytatjuk.]

## Külföld

**A holland református kegyesség.**

Dr Páhy József cikkéből közöljük a következő részletet:

A holland ref. kegyesség az, ami legmélyebben vésődött lelkembe, hiszen ennek légkörében éltem. Amerre csak vándorutam vezetett... egyszerű földmives házában falun, művelt hivatalnok családi körében városban, előkelő kereskedő asztalánál Amsterdamban, avagy vidéki lelkész hajlékában... mindenütt ugyanaz a vallásos élet vett körül. A forma az, amit először meglát a szem. A családfő imádkozik s írást olvas reggel, délben és este s a családtagok csendesesen és komolyan végighallgatják. És ez így megy napról napra. Valamint a testi eledel nem maradhat el

## Iskola.

**A protestáns egyházak viszonya az iskolához.**

Irta: Dr Bodnár Gábor.

[Folytatás.]

Mi jót remélhettek elődeink az ilyen utasítással ellátott vizsgálóktól? Nem reméltek és nem vártak semmit. Ugy védekeztek, ahogy lehetett. A védekezés jellemzésére ide jegyzek egy-két esetet:

Midőn 1715-ben az eperjesi térparancsnokot rávették, hogy az evangélikus collégium ismét felépítése ellen tiltakozzék, a puszkaporos bástyához közelsége miatt, az argumentum kiforgatása — szól a krónika — az evangélikusoknak sok idejökbe, nagy fáradságokba és 3000 forintba került.<sup>1)</sup>

A másik adat a pataki főiskola ügyével áll kapcsolatban. Monoki István írja Füleki tanárnak: „Mondhatom hamar időn in lócis debitis ezen állapotot (t. i. újabb investigatiót) megelőzhetjük discretiával, s a Collégium Patakon maradhat a biztosoknak a diaeta után összejötteig. Másként ingyen se gondolja kigyelmetek, hogy valamit prosperálhassunk. Mert Léván létemben mondta Péli uram, hogy ecclésiájuk az utolsó fölkelés előtt is in contiuno exercitio volt és csak a földes urtól impetáltatott, mégis mig protectiot nyerhettek 400 forintnál többet költöttek. A bártfaiaknak jó resolutiojuk van, de mint Szirmay Tamás uram mondá, többet költöttek 60–70 aranyánál, mig megnyerhették. Az eperjesieknek pedig 200 aranyukba. [Ez ismét más ügy, mint a fennebb említett] Bizony ugy experiállom, a pénz lágyítja az embereket.“<sup>2)</sup>

Talán legsúlyosabban érintette azonban az összes intézkedések közt a protestáns iskolákat az, mely megtiltja, hogy ezek fentartása költségeit a község és városok vagyonából fedezzék. Az 1670-ik esztendő az, melytől kezdve az iskola fenntartásnak ettől a forrásától is szigorúan eltiltattak. Ez a rendelkezés annyival inkább sérelmes, mert a kath. iskolák részére, ahol erre szükségök volt, a kormány azt minden habozás nélkül kiutalta.

A protestánsok ennél fogva saját erejökre lettek teljesen utalva. A magasztos ügy érdekében a protestáns egyházak tagjai ennek a kötelességnek is eleget tettek, hiszen az egyházért s annak ügyéért az életüket is kockára tették nem egyszer. Az egyház tagjaira az iskolák költségeit kivetették, gyűjtéseket rendeztek és az iskolák fennmaradtak, működtek tovább.

Az evangélikusok az önfeláldozásnak ezt az útját már az 1665-ik évben felhasználták, amikor az eperjesi főiskolának akartak új hajlékot építeni.

<sup>1)</sup> <sup>2)</sup> Molnár A.: Közokt. tört. 313. l.

Gyűjtést rendeztek az egész országban, sőt külföldön is. A gyűjtés eredménye meglepő volt. A kitűzött célra összehoztak 100,000 frtot, kaptak 2 falut, egy pusztát és nagymennyiségű terményt. Ebből az összegből Svédországban adtak 20 ezer frtot, a többi az országból gyűlt be.

A sárospataki főiskola részére történt gyűjtésekről, az 1750-es évek tájáról szóló adat alapján megállapítható, hogy ekkor az iskola részére körülbelül évenként begyűlt 1000 köböl buza. „A gyűjtéseket részint az egyes községekben a lelkészek, vagy kiment tanulók eszközölték... Évenként hatszor mentek ki a tanulók segélygyűjtésre... Legjelentékenyebb volt a gabona és borgyűjtés. Aratás után az egész országban, még Erdélyben is szerte jártak a suplicansok segélyt gyűjteni. A közelebbi vidékeken egyes helyeken raktáraik voltak, hova összehordták a környékről adott gabonát, s mikor szükséges volt, beszállították az iskolába.“<sup>3)</sup>

A róm. kath. papság azonban, mivel teljes erejével azon volt, hogy az iskolákat elnémitsa — nem tűrte ezeket a széleskörű gyűjtéseket, sem pedig az egyes egyházközségekben történt kivetéseket, azt adva okul, hogy ezek a nép adózókéességét csökkentik. Az 1715. évi 31. tc. szerint a király haragja sújtja azokat, akik ezen célra kivetést eszközölnek vagy részletesebb gyűjtést rendezni merészelnék. A gyűjtés elleni tilalmat többször megújították, sőt eltiltották a reformátusok legátioiba járását is. „Az 1754. évben 3 pataki legátust, mint vagabundusokat, a megyei börtönbe vetettek s a gyűjtött pénzeket a Cassa Parochorum számára lefoglalták.“<sup>4)</sup>

<sup>3)</sup> Molnár A.: f. i. m. 439. l.<sup>4)</sup> Fináczy: f. i. m. 45. l.

[Folytatjuk.]

## Külföld

**A holland református kegyesség.**

Dr Páhy József cikkéből közöljük a következő részletet:

A holland ref. kegyesség az, ami legmélyebben vésődött lelkembe, hiszen ennek légkörében éltem. Amerre csak vándorutam vezetett... egyszerű földmives házában falun, művelt hivatalnok családi körében városban, előkelő kereskedő asztalánál Amsterdamban, avagy vidéki lelkész hajlékában... mindenütt ugyanaz a vallásos élet vett körül. A forma az, amit először meglát a szem. A családfő imádkozik s írást olvas reggel, délben és este s a családtagok csendesén és komolyan végighallgatják. És ez így megy napról napra. Valamint a testi eledel nem maradhat el

az asztalról, úgy a lelki eledel sem hiányozhat a családfő ajkáról. Írásolvasás nyomába lép esténként az örökkévalóság kérdéseiről való beszélgetés, néha — még egyszerűbb emberek házában is — csodás mélységeket érve el. Sokszor meglepett az a határozottság és a Biblia tanaihoz való merev ragaszkodás, amellyel a beszélgetéseket vezették. Ezek az emberek világosan és pontosan tudják, mit hisznek és abból nem hajlandók engedni egy jöttát sem. Az egyetemes papság és a családi igehirdetés náluk valósággá lett. A családi hajlék templommá alakult!

Ehez járul a vasárnap szigorú megünneplése az Ur hajlékában. A templom délután ép úgy telve van, mint délelőtt. Mindenki a maga helyén. Férfiak és nők, gyermekek és öregek. Ha valakinek helye mégis üresen maradt, azonnal tudtuk, hogy baj van otthon. Örökre feledhetetlen kép a holland ref. gyülekezet a templomban! Isten előtt, de mégis bizalmas együttletben, valódi lelki közösségben, hisz mindnyájan ott voltunk. A templom hajlékká alakult!

Ime a holland ref. kegyesség állandó formái: a családi áhitat és a vasárnap buzgó megünneplése az egész család által az Isten házában.

Igehirdetés és áhitat a holland ref. család életének nem megszokott, nem ráakasztott, hanem szerves alkotórésze.

Ugyanez áll a „nagy családi” áhitatokról: templomi istentiszteletről.

Kegyességük nem farizeizmus. Szó sincs róla, hogy a holland ref. kegyesség mutogatása volna olyan javaknak, amelyekkel nem bír. Aki közéjük megy, azonnal megérzi, hogy a valódiság szellője veszi körül. Én is megéreztem. Csodálatos egy légkör. Isten jelen van. Ez a gondolat uralja az egész életet. A felkelést, a lefekvést, az étkezést, az utazást, az üzletkötést, a templombajarást, a beszédet, a hallgatást, az örömet és a fájdalmat, sőt az irodalmat, a politikát is. A holland ref. kegyesség tehát az életnek nem egy bizonyos körére korlátozódik, nem vallásos szokások rendszeréből áll, hanem maga az élet, a polgári, a hétköznapi élet ama mindent uraló gondolat hatása alatt: Isten jelen van. Ezért nem hallottam sehol egy rossz szót, nem láttam egy illetlen tekintetet, vagy egy csunya jelenetet. Ellenben ismertem szegényebb földmives családot tíz gyermekkel, amely a családi asztalnál a tizenegyedik helyen immár évek óta magyar gyermekeket táplál; voltam kis lélekszámú gyülekezetben, ahol a hivek jövedelmüknek szinte negyedrészt templomukra és iskolájukra költik; beszéltem öreg emberrel, aki nyugodtan készül az utolsó utra, mert, miként az öreg Jákób, istenfélelemben felnevelt 12 gyermeket hagy maga után, hogy az Ur szőlőjének mun-

kásai legyenek. A holland reformátusok nem beszélnek, ők élnek a vallásosságot.

Még egy gondolatot kell kiemelnem, mert rendkívül fontos reánk nézve. Miért hatja át a holland ref. kegyesség az egész életet, annak minden vonatkozásában? ... Mert a holland ref. vallás melegsége a családok. Hívó családok nevelnek ott hívő nemzedéket. Nincs más út a mi számunkra sem. Ezt az utat vizsgálják meg jól és tegyék járhatóvá és kívánatossá a magyar ref. egyházban az arra hivatottak, különösen akik a belmissziói gyakorlati megvalósítására szentelik idejüket és életüket.

Dr Páhy József.

## Egyházi hírek

**A kolozsóvári áll. egyetem** magyar nyelv és irod. tanszékére dr. Kristóf György szászvárosi reform. kollegiumi rendes tanárt nevezték ki. E kinevezést megnyugvással és örömmel vesszük, mert a legérdemesebbet érte.

**Lelkészválasztás.** A zemplénagrádi gyülekezet Csúry István debreceni hitoktató-lelkészt választotta meg.

**Szatmárcsúke.** Az ősök áldozatkészségének szép példáját adták a satmárcsúkei református hivek. Febr. 7—9-ig csonkatornyuk felépítésére a helybeli segédlelkész egy bizottság élén sorra járta a békés falusi tűzhelyeket. A három napos gyűjtés összes értéke pénzben, terményben, fában, jószágban megközelíti a két milliót.

**Rövid hírek.** Szabó Imre budapesti fasori lelkész beiktatása március 25-én volt. A beiktató beszédet Rava-z püspök mondta. — A magyarországi egyet. konvent jun. 12-én kezdi meg ülésezését. — A zsinat lelkészválasztási bizottsága ápr. 11-én ülésezett. — A felsőmocsoládi gyülekezet Eöri Szabó Dezső kazsoki lelkészt, az iglói kerület nemzetgyűlési képviselőjét hívta meg lelképásztorául. — A debreceni Kálvinisták Templomegyesülete a múlt évben több mint egymillió kor. értékű segélyben részesítette a szűkölködőket, betegeket és árvákat. — Gyulán nőegylet alakult, melynek titkárává Kalas Ferenc tőlünk most átment vallástani-lelkészt választották meg.

## Az új zsoltárok

börbe vagy valódi bekötését  
angol vászonba való  
a legolcsóbb áron és a legrövidebb idő alatt elkészíti

**BÉRES KÁROLY** könyvnyomdaja

a „Corvinus” könyvkötészet képviselője  
Oradea-Mare—Nagyvárad, Ferdinánd király-ut 14.

## Hivatalos rész.

336—1923. szám.

### Nagytiszteletű Esperes ur!

A vallás és művészeti miniszter ur 14.005—1923. szám alatt hivatalomhoz megküldött leiratát a magyar fordítás szövege szerint a következőkben közlöm:

„Tudomásunkra jutván, hogy az ország minden református templomában a magyar himnusz éneklék, felhívom, miszerint szíveskedjék intézkedni az iránt, hogy a himnuszok az istentiszteletekből kiküszöböljessenek, mert ezek éneklése a román nép hazafias érzelmét bántja és az állam különböző felekezetei polgárai közötti jóviszonyt megzavarja. Miniszter helyett V. C. Iepir, vezérigazgató Ionescu P. dr.”

Bár az isteni tiszteletre rendelt énekeskönyv egyes darabjainak használaton kívül való helyezése tárgyában az országos zsinat hivatott intézkedni, mégis elkerülhetetlenül szükségesnek tartom, hogy addig is, míg lehetséges lesz az összeülendő zsinatnak a miniszteri leirattal foglalkozni, felkérem nagytiszteletű Esperes urat, hogy a bölcs vezetése alatt álló egyházközségek lelkeszeit haladéktalanul figyelmeztetni méltóztassék, hogy különösen figyelembe véve a miniszteri leiratban foglalt indokot, józan belátással mindent elkerülni igyekezzék, ami az állam polgárok közötti bensőbb viszony kiélesítésére és megzavarására alkalmat szolgáltatna, — megfelelően járjanak el.

Atyafiságos szeretettel

Nagyvárad, 1923 április 9.

Sulyok

felkészelnők.

532—1923. szám.

### Nagytiszteletű Esperes Ur!

Van szerencsém felhívni, hogy a vezetése alatt álló és elemi népiskolákat fentartó egyházközségeket a pénzügyminiszterium kolozsvári vezérigazgatóságának 34.468—1922. számú leirata folytán értesíteni méltóztassék, hogy az iskolafentartó hatóságok által a nyugdíjintézet részére a tanítói állások után befizetett díjak a koronának a leihez egy az egyhez való viszonyában és így évi 24 leiben szolgáltatandó ki.

Atyafiságos szeretettel

Nagyvárad, 1923 április 9

Sulyok.

601—1923. szám.

### A nagytiszteletű Esperesi, közhivataloknak, a kebelbeli közép- és elemi iskolák igazgatótanácsa, illetve iskolaszéki Elnökeinek!

Egyházkerületi közgyűlésünk 63—1923. sz. határozatával a Globus térkép-vállalatnak a román-magyar feliratu térkép-atlasz szállítására vonatkozó szerződését elfogadván, ennél fogva felhívom az iskolafentartó egyházakat, továbbá a középfoku iskolák és tanítónőképző intézetek igazgatótanácsait, hogy a

tanuló-ifjúság részére szükséges térképmennyisége felől tájékoztatást szerezvén, a szóban forgó nagy-szebeni vállalattal az alább közölt szerződés-minta szerint lépjenek szerződésre s amennyiben szükségesnek és helyesnek vélem, a szerződésre vonatkozólag előzetesen is tájékoztassák magokat.

Megjegyezni kívánom, hogy a térképek miniszteri engedéllyel vannak ellátva.

### „Szerződés

kötöttett egyfelől

képviselve

által, más-

felől

képviselve

által kötött a következő feltételek mellett:

1. Globus térképkiadóvállalat kötelezi magát arra, hogy a román kormány által sz. alatt engedélyezett román-magyar feliratokkal és földrajzi nevekkal ellátott térképeket és pedig egy atlaszt a népiskolák részére, egy nagyobb atlaszt pedig a közép és polgári iskolák részére 1923—1924. iskolai év kezdetére ki fog adni.

2. Ezenel kötelezi magát, hogy a Globus vállalat által kiadott ezen térképeket a vezetése alatt álló elemi, polgári és középiskolákban kizárólagos és kötelező használatra bevezeti, amennyiben az állami hatóság nem korlátozza.

3. Jelen szerződéses viszony időtartama, amennyiben a vállalat a térképek részére az állami engedélyezést biztosítja, 3 év. Ezen idő alatt, ha szükség lesz rá, a vállalat köteles a térképek második és esetleg további kiadásáról gondoskodni, feltéve, hogy a szükséglet az első kiadásnak legalább 25%-át képezi.

Ezen szerződés alapelvei mellett a szerződés 3 év múlva megújítható.

4. A magyar-román atlaszok a román kormány követelményeinek teljesen megfeleljenek.

A Globus vállalat kötelezi magát, hogy a készítenő térképeket állami jóváhagyás előtt az egyház által kijelölt szakbizottságnak előzetesen bemutatja és a térképeket az ezen bizottság által megállapítandó minták szerint fogja kiállítani, papír minőség, nyomás, víz és helység stb. nevek tekintetében. Amennyiben a kiállítás tekintetében később vis major folytán valami változás kellene történnék, ez kölcsönös megállapodással fog eszközöltetni.

A Globus vállalat a műnek sokszorosítása előtt köteles a megfelelő próbanyomást az egyháznak ellenőrzés végett bemutatni.

A magyar-román atlaszok, illetőleg az egyház részére készítenő atlaszok nem lesznek gyengébb kivitelűek a szász-német iskolák részére kiadandó atlaszoknál és ugyanazokat a térképeket fogják tartalmazni, mint amazok.

5. Az egyház részére készített atlaszok nem lehetnek drágábbak a hasonló terjedelmű és minőségű azon atlaszoknál, melyeket a Globus vállalat a német-szász iskolák részére kiad, s versenyképeseknek kell lenniök más vállalatok kiadásában megjelenő hasonló minőségű és terjedelmű térképekkel.

Atyafiságos szeretettel

Nagyvárad, 1923 ápril 20.

Csernák Béla,

ideiglenes felkészítőjező.

**KIVONAT**

**a királyhágómelléki református egyházkerület 1923 április 11-én Nagyváradon tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből.**

*Ideiglenesen szám nélkül.*

Az egyházkerületi közgyűlés Egyházi Törvényeink első cikkelye 114. §-ának a) pontjában lefektetett jogánál fogva a lelkészi és énekvezéri szolgálatok díjának minimumát a következőkben állapítja meg:

**A) Lelkészi szolgálatok díja:**

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Anyakönyvi kivonatokért                                         | Lei |
| 2. A családi értesítő minden egyes adatáért az egységár fizetendő. | 20  |
| 3. Keresztelésért:                                                 |     |
| a) templomban vagy lelkészi hivatalban                             | 20  |
| b) magánháznál                                                     | 100 |
| 4. Esketésért:                                                     |     |
| a) templomban kanonikus napokon                                    | 50  |
| b) templomban más napokon                                          | 80  |
| c) magánháznál                                                     | 150 |
| 5. Imádságos temetésért:                                           |     |
| a) templomban                                                      | 60  |
| b) háznál                                                          | 100 |
| 6. Beszéddel végzett temetésért:                                   |     |
| a) templomban                                                      | 100 |
| b) háznál                                                          | 150 |

**B) Énekvezéri szolgálatok díja:**

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Énekszós temetésért                                             | 40 |
| 2. Imádságos temetésért háznál                                     | 50 |
| 3. Imádságos temetésért templomban vagy beszédes temetésért háznál | 60 |
| 4. Beszédes temetésért templomban                                  | 80 |

A helyi szokásokért [lelkészi kikísérésért stb.] a díjat maguk a presbitériumok állapítják meg.

E határozat a gyülekezeteknek haladéktalanul kiküldendő azzal az utasítással, hogy a fenti stóla-illetmények a határozat kézhezvételének napjával életbe lépnek.

Kiadta:

a lelkészi főjegyző helyett  
Csernák Béla.

**Csereajánlat.**

Érmelléken Diószeg környékén lakó lelkész állását elcserélni óhajtja. — Állásának főbb jövedelmei: 18 kat. hold föld; 50 köből buza természetben; 12 öl fa házhoz szállítva természetben; faizás és legelő 9 illetőség; borváltság 60 cseber után. — Érdeklődők küldjék levelüket nt. Konrád Géza püspöki titkár ur címére, aki azokat közvetíti. Nagyvárad, Ör-u. 1. sz.

**Nagytisztelű Esperes, iskolaszéki Elnök és Igazgató urak figyelmébe!**

A 321-1922 sz. Egyházkerületi közgyűlési határozattal népiskoláinknak használatra ajánlott

**román-magyar nyelvű iskolai nyomtatványokai**

famentes papirra nyomtatva állandóan raktáron tartom és azokat a következő legjutányosabb árain mellett hozom forgalomba:

|                                  |          |     |
|----------------------------------|----------|-----|
| Felvételi napló                  | íve 2:20 | Lei |
| Előmeneteli és mulasztási napló, | íve 2:30 | "   |
| Haladási napló                   | íve 1—   | "   |
| Iktató-könyv                     | íve 2:30 | "   |

Ezen nyomtatványokból tetszés szerint mennyiséget be is köthetetek, a Mulasztási Naplót kötetenként 35 Leiért, a Haladási Naplót 28 Leiért.

Értesítő könyvecske, darabja 3 Lei.  
Elemi iskolai bizonyítvány 10 drb 8 Lei.

10 darabnál kevesebbet nem küldhetek egy nyomtatványból sem.

|                      |          |     |
|----------------------|----------|-----|
| Választói névjegyzék | íve 1—   | Lei |
| Adófékönyv           | íve 2:50 | Lei |

Bármely más nyomtatványokat, borítékokat, papirokat is legjutányosabb áron szállíthatok és tisztelettel ajánlom jőneű könyvnyomdám szíves figyelmükbe.

Nagybecsű megrendelésüket kérve vagyok hittestvéri tisztelettel

**Béres Károly** nyomdatulajdonos,  
az „Egyházi és Iskolai Szemle” kiadója  
Oradia-Mare - Nagyvárad, Fő-utca 14. szám.

**Bibliák és újtestamentumok, énekeskönyvek,**

kottás halleluják, bibliai képes albumok, bibliai mondásos fali képek, levélpapírok és levelező lapok, továbbá mindenféle vallásos, építő könyv, irat és traktátus legjutányosabb forrása egész Románia területén az

**EVANGÉLIUMI MISSIÓ** IRATTERJESZTÉSE, CLUJ-ROLOZSVÁR  
Trefort-utca 13-ik szám, földszint.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárad.